

Redaksjon: Lars Halvor Magerøy – Tlf.: 22 00 00 00

VG
debatt
debatt@vg.no

■ ■ Forfatterne mener regjeringens bistandsstrategi er for lite rettet mot å bekjempe fattigdom

” Som bidrag til fattigdomsreduksjon, er den nye strategien et eksklusivt sidespor som gir mest glede for norske eliter.

Strategisk bistand

VG innlegg

Av Rune Jansen Hagen og Jørn Rattsø

Utenrikspolitikk og utviklingspolitikk skal kobles bedre sammen. Bistanden skal fremme norske interesser og eksportere norske løsninger. Norsk senter for demokratistøtte illustrerer denne nyorienteringen. Er den ønskelig?

Norsk bistand har hittil hovedsakelig blitt gitt til de fattigste landene, og reduksjon av fattigdom har vært viktigste mål. Det er nok av fattigdom å ta av. Hvis mennesker med mindre enn 10 dollar per dag er fattige, snakker vi om mer enn 2,5 milliarder fattige.

Globalt er fattigdom blitt sterkt redusert de siste tiårene. Det skyldes ikke bistand, men veksten i Asia, særlig India og Kina.

Internasjonalt har det vært stor diskusjon om hvorfor bistand i så liten grad har redusert fattigdom. Det er mange ulike synspunkter, men et par forhold bør man merke seg.

Bistanden har i praksis vært drevet av utenrikspolitiske hensyn mer enn fattigdom, og av givernes egeninteresser mer enn fattiges behov. Det kreves omlegging av bistanden for å nå massen av fattigdom.

Det er økonomisk vekst som reduserer fattigdom, og langsiktig bistand har størst effekt hvis den rettes mot land med forutsetninger for vekst, som et brukbart styresett.

Man kan kaste bort mange penger på land med sviktende styresett. På kort sikt bør man i slike land konsentrere seg om humanitær hjelp, og det vil være en lang og tung vei før grunnlaget for vekst er på plass.

Utenrikspolitiske hensyn

Norsk bistand har vært mer fattigdomsorientert enn andre lands, men det er lett å kjenne igjen våre egeninteresser. Det er en enorm spredning av midler på land og prosjekter basert på norske ønskemål for hvordan verden bør se ut, noe som bl.a. har vært kritisert av OECD.

Ny erfaring om bistand og fattigdom burde lede til fornyet bistandspoli-

FORFATTERNE: Jørn Rattsø er økonomiprofessor ved NTNU, og ledet Rattsø-utvalget som evaluerte frivillige organisasjoners rolle i norsk bistand. Rune Jansen Hagen er førsteamanuensis ved økonomisk fakultet ved Universitetet i Bergen.

SAMARBEIDSLAND: Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim (SV) og statsminister Jens Stoltenberg (Ap) på besøk i Tanzania i fjor. Forfatterne mener regjeringen legger for mye vekt på norske interesser i sin nye bistandsstrategi, og at listen over gode intensjoner er for lang.

Foto: SCANPIX

tikk for bedre å redusere fattigdom. Men istedenfor vender norsk politikk seg i en annen retning. Vi skal bli mer lik andre land gjennom å legge mer vekt på egne utenrikspolitiske hensyn.

Vi skal fokusere på selverklært kompetanse på miljø, fredsbygging, energi, likestilling og godt styresett. Bistanden skal fremfor alt bli mer strategisk, som det heter i St.meld. nr. 13.

Samtidig forlenges listen over gode intensjoner, noe som i seg selv øker farten bort fra fattigdom.

Demokrati ovenfra

Pengebruken i Norsk senter for demokratistøtte, som nylig har vært i medias søkelys, illustrerer den nye retning og problemene rundt denne. Norsk politisk arbeidsmåte og partisystem skal formidles til fattige land, endog av partiene selv. Med norsk finansiering skal det bygges opp politiske institusjoner og partier i sør.

Vi er bekymret for bistandsdrevne politiske systemer i mottagerlandene. Fra før har de bistandsdrevne sivilsamfunn, fremmet av norske og internasjonale frivillige organisasjoner. Denne fremgangsmåten er nep-

pe veien til selvstendige og uavhengige demokratier. Sivilsamfunn og demokrati må vokse fram nedenfra som et produkt av strid mellom ulike interesser og ideologier lokalt. Vi bør begrense oss til å hjelpe til med forutsetningene for utvikling og demokratisering.

Svak prioritering

Det grunnleggende problemet er at incentivene til god ressursbruk er betydelig svakere på bistandsfeltet enn på andre politikkområder. Vi kan holde på med våre mange gode intensjoner fordi det er vanskelig å bedømme resultatene, og fordi mottagerne i liten grad kan eller vil gi tilbakemelding.

Mangelen på god evaluering og respons gjør at vi over lang tid kan drive politikk som virker dårlig. Derfor behøves en tydeligere prioritering av norsk bistand basert på de erfaringer man har gjort internasjonalt. Den ferske stortingsmeldingen og utredningsarbeidet bak signaliserer stor aktivisme, men ikke prioritering.

Det er riktig å fokusere på områder hvor Norge har særegen kompetanse, men premisset på felt som fred og forsoning og styresett og demokrati –

at det holder å være et lite sosialdemokratisk land uten fortid som kolonier – er tvilsomt.

Og selv der vi uomtvistelig har kompetanse, som i forvaltningen av petroleumsressurser, vil overføringsverdien ofte være lav fordi myndighetene i mottagerlandene ikke har egeninteresse av velfungerende institusjoner.

Bukken og havresekken

Sist, men ikke minst: Vi må ikke miste siktemålet om redusert fattigdom. Det er begrenset hva et lite land kan oppnå med så store ambisjoner. Og som bidrag til fattigdomsreduksjon, er den nye strategien et eksklusivt sidespor som gir mest glede for norske eliter.

Politikerne bør revurdere den nye strategiske bistand og aktivisme. Det ville også hjelpe om et organ utenfor bistandsforvaltningen hadde ansvaret for evalueringen. Da hadde man unngått at bukken med havresekken både delte ut og rapporterte om bruken av havren.

For dette handler ikke bare om et senter for demokratistøtte. Det er et system som vil for mye for mange steder og som ikke holdes i tømme.

HER ER VG

Akersgt. 55, Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo
TELEFON: 22 00 00 00
(Sentralbord: 07.30-22, lør. 08-22, søn. 16-22)
VGs nettutgave <http://www.vg.no>
E-POST
VG forbeholder seg retten til å formidle innsendte innlegg til VGs elektroniske nettutgave.

Tusentipset 2200@vg.no
Redaksjonen redaksjonen@vg.no
Ansvarsred. Bernt Olufsen bernt.olufsen@vg.no

KONTORTID
Eksped.: man.-fre. kl. 08.00-16.00
Redaksjon: hele døgnet

BERLIN-REDAKSJONEN
Tlf.: 00 4930 8950 4606, mobil: 924 58 181
E-post: hans.hansson@vg.no

LONDON-REDAKSJONEN
Tlf.: 00 44 207 289 5642.
Mobil: 00 44 75 35 33 42 21 / 905 49 050

NEW YORK-REDAKSJONEN
Tlf.: 001 212 628 2606, faks: 001 212 628 2607.
Mobil: 001 646 662 4033.

PARIS-REDAKSJONEN
Tlf. 0033 1 463 48819, mobil: 905 48 964
E-post: lars.hakon.gronning@vg.no

STOCKHOLM-REDAKSJONEN
Tlf.: 00 46 8 624 0846 - Faks: 00 46 86 24 08 46.
Mobil: 00 46 70 48 06 648 / 905 48 955
E-post: jacob.lund@vg.no

BERGEN-REDAKSJONEN
Tlf.: 55 90 04 00 - Faks: 55 90 06 41
O. J. Brochs gate 12, 5006 Bergen,

FREDRIKSTAD-REDAKSJONEN
Tlf.: 69 31 80 80 - Faks: 69 31 80 85
Stortorget 5-7, Postboks 331, 1601 Fredrikstad.

KRISTIANSAND-REDAKSJONEN
Tlf.: 38 12 80 50 - Faks: 38 02 55 28
Gyldenløvesgt. 2B, Postboks 491,
4601 Kristiansand.

SKIEN-REDAKSJONEN
Tlf.: 35 53 40 40 - Faks: 35 53 40 44
Nedre Hjellegate 2, 3724 Skien.

STAVANGER-REDAKSJONEN
Tlf.: 51 53 40 40 - Faks: 51 53 40 43
Havneringen 61, 4006 Stavanger.

TROMSØ-REDAKSJONEN
Tlf.: 77 60 66 00 - Faks: 77 65 89 64
Grønnegt. 32, Boks 952, 9260 Tromsø.

TRONDHEIM-REDAKSJONEN
Tlf.: 73 51 20 00 - Faks: 73 53 39 90
Fjordgt. 82, 7010 Trondheim

ÅLESUND-REDAKSJONEN
Tlf.: 70 10 43 30 - Faks: 70 12 55 75
Storgaten 25, Postboks 661, 6002 Ålesund.